Een groep ontstaat niet vanzelf…

Iedereen kent de voorbeelden: Johan gaat niet meer naar club, en waarom niet…? Het antwoord lijkt in eerste instantie wat vaag: 'Nou, gewoon… ik vind het er niet meer zo leuk.' Je moet misschien wat doorvragen om erachter te komen wat er nu precies niet in orde is, maar in veel gevallen heeft het te maken met het groepsgebeuren: 'Johan' voelt zich binnen de groep niet echt thuis. Hij hoort er niet echt bij, het klikt niet met de leiding, er is veel onenigheid, of… ze hebben het gewoon niet gezellig met elkaar. Reden genoeg om er als leiding (met elkaar) over na te denken: is alles in orde met onze groep?

De club als vriendenplek
Kinderen en tieners willen dat het op de club gezellig is, en terecht! In een tijd waarin het *individualisme* toeneemt ('ieder voor zich') moet de kerk toch een plek zijn waar zichtbaar wordt wat het is om een *gemeenschap* te vormen. Want zo heeft God het bedoeld. Bij de schepping al trouwens. De mens is niet geschapen om alleen te zijn. We zijn geschapen om relaties aan te gaan: in de eerste plaats met God zelf, maar vervolgens ook met elkaar. Een mens is pas werkelijk mens als hij leeft in relatie(s). En als er één plek is waar dat in praktijk wordt gebracht, dan zou dat toch zeker de christelijke gemeente moeten zijn, met inbegrip van de club…
Misschien mag je wel zeggen: *juist* ook op de club. Want voor kinderen, en nog meer voor tieners, zijn relaties met leeftijdgenoten erg belangrijk. De vriendengroep oefent veel invloed uit op de keuzes die kinderen en tieners (willen) maken. Het wordt steeds belangrijker om 'erbij te horen'. Daarom is het van grote betekenis *welke* vrienden ze hebben. Als jouw vrienden óók naar de kerk gaan, is dat een stimulans om er zelf mee door te gaan – dat is nogal logisch.
Ondertussen is dat tegenwoordig heel wat minder vanzelfsprekend dan vroeger. Daarom is het van groot belang dat dit één van de doelstellingen van het jeugdwerk is: het bieden van plekken waar jongeren vrienden kunnen maken. Anders gezegd: de kinder- en de tienerclub moeten een vriendenplek zijn, een plek waar vriendschappen (relaties) kunnen ontstaan.

Jouw rol als leidinggevende
Dat gebeurt niet vanzelf – het voorbeeld van Johan is daar een bewijs van. Er moet dus aan gewerkt worden. Een belangrijke rol is daarin weggelegd voor jou als leidinggevende. Dat begint bij de relatie die jijzelf hebt met de kinderen of tieners. Als jij laat merken dat voor jou iedereen erbij hoort, en dat iedereen even waardevol en interessant is, heeft dat een positieve invloed op het groepsgebeuren. Misschien had het zelfs Johan wel op de club gehouden: 'Ik merk in ieder geval dat de leiding echt belangstelling voor me heeft!'
Hoe ga je dus om met jouw groep? En hoe kun je werken aan je relatie met jouw kinderen of tieners? Dat zijn vragen die we in het vervolg van dit hoofdstuk willen bespreken: eerst voor leiders van kinderclubs en daarna voor leiders van tienerclubs (dat maakt namelijk wel wat uit).

Je relatie met kinderen
'Moet je nú al naar club? Het is toch nog lang geen tijd?' 'Nee, maar als ik iets eerder ben, kan ik juf Marieke vertellen van de zwemwedstrijden. Ze zei dat ze vroeger zelf ook gezwommen heeft!'

Misschien laten ze het niet altijd zo duidelijk merken, maar kinderen willen een relatie met je. Ze willen je leren kennen, en als het erop aankomt, willen ze door jou ook gekend *zijn*: ziet hij/zij me (letterlijk en figuurlijk) zitten? Het is dus belangrijk dat je open bent, en iets van jezelf laat zien. Vertel daarom maar gerust iets over je eigen beleving van het geloof, en over wat je verder bezighoudt. Als jij jezelf bloot durft te geven, help je de kinderen om dat zelf ook te doen. Zo bevorder je een open sfeer op de club.

Maar kinderen willen ook gekend *zijn*, en serieus genomen worden. Als clubleider moet je dus wat met ze 'hebben'. Je hebt oprechte belangstelling voor ze, je wilt weten hoe het met ze gaat, je bent benieuwd naar wat ze bezighoudt, enz. Kortom, je wilt weten wie ze zijn. Om je daarbij op weg te helpen, geven we hieronder een paar algemene typeringen die je in je achterhoofd kunt houden. Natuurlijk is elk kind uniek, maar er zijn toch wel een paar

dingen te zeggen die specifiek voor een bepaalde doelgroep van belang zijn. We kijken dan eerst naar kinderen van 6-10 jaar, en vervolgens naar kinderen van 11-12 jaar.

Kinderen van 6-10 jaar

- **Veiligheid en vertrouwen** – Kinderen hebben steeds weer kaders nodig waarbinnen ze zich veilig voelen. Natuurlijk, het lijkt soms of ze alle vrijheid van de wereld willen hebben, maar als het erop aankomt, maakt die vrijheid het voor hen alleen maar moeilijker. Wees dus duidelijk in het stellen van regels, en laat steeds weer merken dat je als leidinggevende het overzicht blijft behouden. Kinderen zijn gevoelig voor structuur en regelmaat.
- **Van afhankelijkheid naar zelfstandigheid** – Opgroeien betekent dat je je ontwikkelt van afhankelijkheid naar zelfstandigheid. Kinderen van 6-10 jaar beginnen zich daar iets van bewust te worden: ze ontdekken dat ze bepaalde zaken min of meer zelfstandig kunnen aanpakken. Toch blijft de leidinggevende daarbij voor hen een belangrijke persoon. Je zou kunnen zeggen: ze vragen om 'begeleide zelfstandigheid'. In het bedenken en uitvoeren van opdrachten is het goed om hier rekening mee te houden.
- **De kleine dingen van het leven** – Alles wat kinderen persoonlijk aangaat, is belangrijk. Dat kunnen dingen zijn waar wij het belang niet zo van in zien: die nieuwe trui bijvoorbeeld. Maar pas op: hij is gebreid door oma, en er staat een paard op, nota bene het lievelingsdier. Neem dus, als het even kan, de tijd om het verhaal van dit kind te horen (en te onthouden). Als ze die trui een paar weken later weer aanheeft, kun je dat even benoemen. Investeer als leiding tijd en aandacht, zodat de relatie kan groeien.
- **Adopteren** – Je kunt natuurlijk niet alle kinderen even goed in de gaten houden. Daarom kan het raadzaam zijn om de kinderen te verdelen onder de leidinggevenden: elke leidinggevende 'adopteert' een bepaald aantal (zes of zeven) kinderen en heeft als taak om speciaal voor deze kinderen aandacht te houden. Hij weet wanneer ze jarig zijn, houdt in de gaten wat er zich in hun omgeving afspeelt, enz.

Kinderen van 11-12 jaar

- **Zelfstandigheid en vertrouwen** – Kinderen van 11-12 jaar kun je alweer wat meer zelfstandigheid geven. Schakel ze dus, indien mogelijk, in bij de voorbereiding van de clubavond, en zeker op de avond zelf. Geef ze vertrouwen en laat merken dat ze best fouten mogen maken. Ook binnen het kinderclubwerk mogen kinderen met vallen en opstaan leren.
- **Pré-pubers** – Kinderen uit groep 7 en 8 van het basisonderwijs beginnen al echte pubers te worden. Benader ze op de club dus ook zo; daar zijn ze heel gevoelig voor. Ze beginnen bijvoorbeeld al stevig een eigen mening te vormen. Snoer ze daarbij niet de mond, maar maak er juist positief gebruik van. (Zie verder wat hieronder staat bij 'Relatie met tieners': daar zitten elementen in die ook voor deze groep al van belang zijn.)
- **Groepsgevoel en saamhorigheid** – In de tienerleeftijd (10 jaar en ouder) wordt de groep steeds belangrijker. Het wij-gevoel heeft sterkte invloed op het gedrag van deze kinderen. Je kunt hierop inspelen door ze regelmatig de gelegenheid te geven om zich als groep te profileren. Laat ze bijvoorbeeld meedoen aan een competitie met andere groepen, of zet je samen in voor een diaconale actie (HGJB-project)! Je kunt ze ook iets laten inbrengen op een gemeenteavond of in een dienst, of ze iets over zichzelf laten schrijven in het kerkblad.
- **Uitdaging en variatie** – Spreek kinderen aan op hun eigen niveau, en zorg ervoor dat ze op dat niveau uitgedaagd worden. Dat is voor elk kind van belang, maar zeker ook in deze leeftijdsgroep. Voor kinderen van 11-12 jaar zit die uitdaging onder andere in een grotere variatie die je binnen de club aanbrengt: ga op verschillende manieren met het thema aan de slag. Daag ze ook uit om zelf met ideeën te komen. Trek er 's opuit, in plaats van weer een binnenactiviteit aan te bieden.
- **Adopteren** – Wat we bij de 6- tot 10-jarigen zeiden, zeggen we ook hier: 'adopteer' een aantal kinderen voor wie je speciaal aandacht houdt. Als je echt een relatie met kinderen wilt krijgen, moet je daarin investeren. Dat kun je niet bij álle kinderen in dezelfde mate. Vandaar dat je je daarbij beter kunt beperken tot een bepaald aantal aan wie je (extra) aandacht, tijd en energie geeft.

Je relatie met tieners

'Die startweekenden van de tienerclub zijn altijd heel gaaf. Dit jaar hadden we de leiding trouwens een keer goed te grazen. We hadden afgesproken dat we al om drie uur zogenaamd zouden gaan slapen. Toen we het gesnurk van de leiding hoorden, zijn we eruit gegaan en hebben we ze op een enthousiaste manier wakker gemaakt… Wat hebben we gelachen. De leiding zelf trouwens ook!'

't Is maar hoe je ze bekijkt. Je kunt tieners zien als de generatie die alles heeft wat ze zich in materiaal opzicht maar kunnen wensen. Is er ooit een generatie geweest die het zo goed had? En dan zitten ze bij jou op de club irritant te doen en de boel te verzieken… Stelletje verwende burgers!
Een herkenbaar beeld misschien, maar je kunt ook ánders kijken: verder en dieper! Jezus heeft ons geleerd om niet maar met onze ogen te kijken, maar vooral ook met ons hart. En dan zien we dat die 'irritante tieners' toch echt gave lui zijn, met wie je ook (wel eens) goed kunt praten en ieder geval (als je wilt tenminste) kunt lachen. Dan zien we dat die 'verwende lui' soms toch heel wat missen. Ze zijn op zoek naar geborgenheid, veiligheid, antwoorden, acceptatie en misschien ook wel naar troost en hulp. En wat ze vooral ook zoeken, zijn identificatiefiguren: mensen die een voorbeeld zijn, en die voorleven wie Jezus voor hen wil zijn…
Als tienerleider mag jij zo iemand zijn. Iemand die vooral ook kijkt met zijn hart en laat zien dat God er voor hen is. Dat houdt onder andere in dat je een relatie met ze probeert op te bouwen. Je laat jezelf kennen en probeert erachter te komen: wie zijn die tieners? Net als bij de kinderleiders geven we daarbij een aantal algemene handreikingen.

- **Tijd en aandacht** – Op de tienerclub staat niet het programma centraal, maar de tieners. Het gaat erom dat zij tot hun recht komen! Daarom geven we hen persoonlijke aandacht en laten we merken dat ze welkom zijn. Heel praktisch: zorg er bijvoorbeeld voor dat je ze (letterlijk) 'bij name' kent. Er mag ook van je verwacht worden dat je tijd in ze wilt investeren. Dat is de eenvoudigste vorm van liefde geven!
- **Betrokkenheid** – Als tienerleider moet je betrokken zijn op de leefwereld van tieners en op de dingen die hen bezighouden. Dat hoeft heus niet te betekenen dat je alles van hun muziek moet weten, maar je bent op z'n minst wél geïnteresseerd. Wees ook alert op hun eventuele problemen (situatie thuis, school). Als ze je erover vertellen, kom er dan op terug. Laat merken dat je ze in de gaten hebt…
- **Eén van hen** – Natuurlijk, als tienerleider moet je *leiding* geven – dat verwachten ze ook van je. Als het erop aankomt, heb *jij* het voor het zeggen. Maar dat neemt niet weg dat je zoveel mogelijk één van hen probeert te zijn. Praat mee over de onderwerpen die zij interessant vinden. Spreek hun taal, bijvoorbeeld ook door humor te gebruiken (vinden ze onwijs belangrijk). En laat je gerust verleiden tot een stoeipartij; dat doet het heel goed…
- **Open en kwetsbaar** – Je probeert niet alleen hén te kennen, maar je laat *jezelf* ook kennen. Echtheid is een voorwaarde om een relatie met tieners op te bouwen. Laat dus zien wat je leuk vindt en waar je moeite mee hebt. Daarbij is natuurlijk wél belangrijk dat wat je zegt en doet, zijn oorsprong heeft in een persoonlijke omgang met de Heere God!
- **Adopteren** – Neem als leidinggevenden elk speciale verantwoordelijkheid voor een beperkt aantal tieners die je als het ware 'adopteert'. Voor deze zes of zeven tieners kun je in het bijzonder bidden, misschien stuur je ze een kaartje als ze jarig zijn. Of nodig ze eens bij je thuis uit. Laat in ieder geval merken dat je ze kent en dat je ze 'in de gaten houdt'.

Bron: HGJB-Instructief 'Alles in orde?!' (zie webshop www.hgjb.nl)